

Εισαγωγή

Τό ἀναστησόμενον σώμα, κατά τόν ιερόν Χρυσόστομον, θά είναι «τό αυτό και ουκ αυτό», προς τό εν τω τάφω διαλυθέν σώμα.

Τό νέον σώμα, τό όποιον θά προέλθη εκ της ἀναστάσεως δεν θά είναι μιά νέα δημιουργία, πού δέν έχει καμμίαν όργανικήν σχέσηιν μέ τό σώμα τό όποιον διελύθη εις τόν τάφον. Μεταξύ των δύο τούτων σωμάτων υπάρχει και ταυτότης, αλλά και διαφορά.

Ό θείος Χρυσόστομος έξηγεϊ (ομιλία 41) εις τήν Α' προς Κορινθίους έπιστολήν του 'Αποστόλου Παύλου, δι τήν εκ του σπειρομένου κόκκου του σίτου προερχόμενος στάχυς είναι ό αυτός μεν προς τόν σπαρέντα κόκκον, διότι «ή αυτή ουσία εστί, ουχί δε ό αυτός», διότι ό στάχυς είναι καλύτερος, αλλά και μεγαλύτερας ευπρεπείας. "Έτσι και εις τήν ἀνάστασιν «ουχί άλλη ουσία σπείρεται εν τω τάφω, άλλη δε εγείρεται, αλλά ή αυτή βελτίων και λαμπρότερα».

Ό δε Τερτυλλιανός βέβαιον, δι οπουδήποτε και αν διαλυθή τις, οιαδήποτε ύλη και αν καταστρέψη, καταπίη, άφανίση ή εις τό μηδέν περιαγάγη τό σώμα, θά αποδώση τούτο κατά τήν ἀνάστασιν.

Και ό άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων εις τήν ΙΗ' Κατήχησιν λέγει: «Θά ἀναστηθούμε και θά έχουμε όλοι αιώνια σώματα. 'Αλλά δεν θά είναι ίδια δλων τά σώματα. Αν κάποιος είναι δίκαιος, θά λάβη έπουρά-

νιον σώμα, διά νά δύναται επάξια νά συναναστρέφεται με τους αγγέλους. Κι αν κάποιος είναι αματωλός, θά λάβη σώμα πού αιώνια θά τιμωρείται διά τās αμαρτίας του, ώστε, μολονότι θά καίγεται σ* αιώνια φωτιά, νά μη δυνηθή ποτέ νά άφανισθή.

Πολύ δίκαια ό Θεός παραχωρεί αυτά καί διά τίς δύο μερίδες, των δικαίων καί των αδικών. Διότι τίποτε δεν κάναμε, χωρίς νά συμμετέχη τό σώμα μας. Βλασφημούμε μέ τό στόμα, προσευχόμαστε μέ τό στόμα, πορνεύουμε μέ τό σώμα, ζούμε αγνή ζωή μέ τό σώμα. Άρπάζουμε μέ τά χέρια, δίνουμε ελεημοσύνες μέ τά χέρια καί όλα τά υπόλοιπα. Επειδή λοιπόν σέ όλα, Οσα κάναμε, μας υπηρέτησε τό σώμα, παίρνει καί αυτό μέρος εις τίς απολαβές της μελλούσης ζωής».

Τό ίδιο νόημα δίδεται καί εις τό Ε' Κεφάλαιον των Άποστολικών Διατάξεων: «**Θά μας άναστήση** ό παντοδύναμος Θεός διά του Κυρίου ημών Ίησοϋ Χριστού, σύμφωνα μέ τήν αδιάψευστη υπόσχεσίν του καί θά μας άναστήση μαζί μέ όλους τους άλλους, πού διά μέσου των αιώνων κοιμήθηκαν μέ τόν ίδιον τρόπον, μέ τήν μορφήν πού έχουμε τώρα, χωρίς νά έχουμε τίποτε τό λειψό ή τό φθαρμένο, διότι θά αναστηθούμε άφθαρτοι. Καί είτε πεθάνουμε εις τό πέλαγος, είτε διασκορπιστούμε εις τήν γήν, είτε σπαραχθοϋμε από θηρία ή όρνεα, θά μας άναστήση μέ τήν δύναμίν του, επειδή ό κόσμος ολόκληρος συγκρατείται μέ τό χέρι του Θεού' καί λέγει ότι "ούτε τρίχα από τήν κεφαλήν μας δέν θά χαθή"» (Λουκ. 21, 18).

Ό άγιος Γρηγόριος Νύσσης δέχεται εις τό ΚΖ' Κεφάλαιον «Περί κατασκευής του άνθρωπου», Οπ κατά τήν άνάστασιν θά λάβη χώραν μιά μεταποίησης, εις τρόπον ώστε νά μη παραμείνη βάρος εις τό σώμα, αλλά θά μεταστοιχειωθή προς θειοτέραν κατάστασιν:

«Επειδή ή ψυχή διάκειται μέ κάποια φυσικήν σχέσηιν καί στοργήν προς τό σώμα πού ήταν σύνοικό της, υπάρχει εις αυτήν διά της συνανακραάσεως μέ τό οικείον σώμα κάποια μυστική σχέσις καί επίγνωσις, σάν σημεία πού έχουν έπιτεθη από τήν φύσιν, διά των οποίων ή κοινότης μένει άσύγχυτη, διακρινόμενη από τά ιδιάζοντα. Άφού λοιπόν ή ψυχή ελκύει πάλι προς τόν εαυτόν της τό συγγενές καί τό ιδικόν της, ποια δυσκολία θά υπήρχε εις τήν θείαν δύναμιν, πού νά έμποδίξη τήν συνδρομήν των οικείων στοιχείων, καθώς τρέχουν προς τό ιδικόν τους μέ μιά άρρητη έλξι της φύσεως».

Περί δε της μεταβολής του σώματος μετά τήν άνάστασιν μας έπληροφόρησεν πρώτος αυτός ό Κύριος, ειπών: «εν γάρ τη άναστάσει ούτε γαμοϋσιν, ούτε έγκαμιζονται, άλλ' ως άγγελοι Θεού εν ούρανω εισ» (Ματθ. κβ' 30). Καί πάλιν «ούτε άποθανεΐν έπι δύνανται' ισάγγελοι γάρ εισι καί υιοί του Θεού, της άναστάσεως υιοί οντες» (Λουκ. κ' 36).

Καταργείται επομένως ή διάκρισις του ανθρωπίνου γένους εις άρρεν καί θήλυ εις τό άναστησόμενον σώμα καί οι άνθρωποι θά ζουν ως άγγελοι κατά τό απαθές καί άφιλήδονον. Έπί πλέον, κατά τήν βεβαΐωσιν του θείου Παύλου, ό Θεός και τά βρώματα καί τήν κοιλίαν θά κατάργηση.

Άξιοσημείωτος είναι καί ή είσοδος του Κυρίου εις τό άνώγειον όπου ήσαν συνηγμένοι διά τόν φόβον των Ιουδαίων καί των θυρών κεκλεισμένων. "Εδειξεν εις αυτούς τās χείρας καί τήν πλευράν διά νά ίδουν τά σημάδια των πληγών και πεισθούν, Οπ αυτός ήτο ό σταυρωθείς Διδάσκαλος των. Καί έπεν προς αυτούς ό Κύριος' "Έχετε εδώ τίποτε φαγώσιμον διά νά φάγω καί διά νά πεισθήτε έτσι ακόμη περισσότερο, ότι δέν

είμαι πνεῦμα; Αυτοί δέ του έδωκαν ενα τεμάχιον από ψάρι ψημένον και όλίγην κηρήθραν, «και λαβών ενώπιον αυτών έφαγε» (Λουκ. κδ' 42).

"Έφαγε μεν ό Κύριος μετά τήν ανάστασιν, κατά τήν βεβαίωσιν του 'Αποστόλου Λουκά, αλλά έφαγε προς πίστωση, ότι αυτός είναι και αυτό είναι τό κατά τό πάθος προσηλωθέν επί του Σταύρου σώμα Του. Και «*ύπερφυώς έφαγε*» καθώς και «*ύπερφυώς ανάλωσεν, όπερ έφαγε*».

Τό αναστημένο σώμα θά διακρίνεται σαφώς από της ψυχής μετά της οποίας συνάπτεται. Και ή ψυχή θά ένδυθή αυτό ως οϊκητήριον πλέον ούράνιον. 'Η δόξα των αναστησομένων σωμάτων των πιστών περιγράφεται υπό του 'Αποστόλου Παύλου: «*Οίος ό χοϊκός, τοιούτοι και οι χοϊκοί, και οίος ό επουράνιος, τοιούτοι και οι επουράνιοι*» (Α' Κορ. ιε' 48).

'Έφ' όσον τό νέον περιβάλλον και ή νέα κατάσταση, εις τήν οποίαν θά εισέλθουν οί άνθρωποι μετά τήν ανάστασιν, θά είναι ξένον προς τήν φθοράν και παχυλότητα του παρόντος κόσμου, είναι αναγκαϊόν τά αναστησόμενα σώματα νά εϊναι τέτοια πού νά προσαρμόζονται πλήρως προς τό περιβάλλον και τήν νέαν κατάσταση.

"Άγιον Πάσχα 2005

Περί της αναστάσεως του σώματος

«...και αναπαύσεται επ' αυτόν, πνεῦμα του Θεου, πνεῦμα σοφίας, και συνέσεως, πνεῦμα βουλής και Ισχύος, πνεῦμα γνώσεως, και ευσέβειας και φόβου Θεου.»

'Η δύναμις της αναστάσεως του Χριστου χαρίζει εις όλους τους ανθρώπους τήν ανάστασιν των σωμάτων αυτών. Θά αναστηθούν δηλαδή και όσοι πιστεύουν εις τόν Χριστόν, άλλα και εκείνοι οί όποιοι δεν πιστεύουν.

Τό άγιον Βάπτισμα τό όποιον λαμβάνομεν είναι τύπος του θανάτου και της Αναστάσεως του Χριστου. Διά τούτο λέγει ό 'Απόστολος Παῦλος: «*όσοι εβαπτίσθημεν εις Χριστόν 'Ιησοῦν, εις τόν θάνατον αυτου έβαπτίσθημεν*» (Ρωμ. στ' 3). 'Εγίναμεν διά του βαπτίσματος μέτοχοι του σταυρικού του θανάτου και ό παλαιός άνθρωπος της αμαρτίας έσταυρώθη και απέθανεν, όπως ό Χριστός επί του σταυρου.

'Εθαφθήκαμε λοιπόν μαζί με τόν Χριστόν διά του βαπτίσματος, τό όποιον μας έκανε συγκοινωνούς του θανάτου του, ίνα καθώς ακριβώς άνεστήθη ό Χριστός εκ νεκρών διά της ενδόξου δυνάμεως του Πατρος, έτσι και εμεις θά αναστηθώμεν εις νέαν ένάρετον και άγιαν ζωήν και θά συμμορφώσωμεν τήν διαγωγήν μας

προς τὰς απαιτήσεις της νέας ζωής, «εν καινοτητι ζωής περιπατήσωμεν» (Ρωμ. στ' 4).

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ μᾶς χαρίζει μιὰ νέαν ζωὴν. Ἐχομεν γίνεи ένα με τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος, πού εἶναι ομοίωμα τοῦ θανάτου Του καὶ κατὰ φυσικὴν συνέπειαν θά γίνωμεν ένα καὶ μέ τὴν ἀνάστασίν Του. «Εἰ γάρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τῶν θανάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα» (Ρωμ. στ' 5).

Ἀλλὰ ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος δὲν ηθέλησε μέ τὸν τύπον τῆς ἀναστάσεως Του, τὸ βάπτισμα δηλαδή, νὰ συγχώρηση μόνον τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα, ἀλλὰ μέ τὴν Πραγματικὴν Ἀνάστασίν Του εξαλείφει τὴν ποινὴν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος» τὸ ὅποιον εἶναι ὁ θάνατος. Τοῦτο διασαλπίζει ὁ θεηγόρος Παῦλος λέγων: «ἐσχάτος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος» (Α' Κορ. ιε' 26).

Ὁ νέος Ἀδάμ, ὁ Χριστός, μέ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ἀνεκαίνισε ὅλη τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων. Θά ἀναστηθοῦν κατὰ τὴν κοινὴν ἀνάστασίν ὅλα τὰ σώματα τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπίστων.

Δὲν ἐβλαψε τόσον πολὺ ἢ παράβασις τοῦ Ἀδάμ, ὅσον μᾶς ωφέλησε καὶ μᾶς εὐηργέτησε ἡ Χάρις πού μᾶς ἔφευρεν ὁ Χριστός. Διότι, εἴν διὰ τοῦ παραπτώματος τοῦ ἐνός, ἦτοι τοῦ Ἀδάμ, ἀπέθανον οἱ πολλοί, δηλαδή ἢ ἐξ αὐτοῦ καταγόμενῃ ἀνθρωπότης, ἀσυγκρίτως περισσότερον ἐπερίσσευσεν ἡ Χάρις πού ἐξησφάλισε διὰ τῆς ἀναστάσεως Του ὁ Χριστός εἰς τοὺς πολλούς. «Ἵσπερ γάρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί» (Ρωμ. ε' 19).

Καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ: «Ὁ Χριστός

ἀφάνισεν τὸ πρόσωπον τοῦ θανάτου καὶ τὴν προσφώνησιν αὐτοῦ μετέβαλεν. Λιὰ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ μύρια ἀγαθὰ ἔχει φέρει εἰς ἐμᾶς. Μέ ἐκεῖνα τὰ μέσα πού μᾶς ἐνίκησε ὁ διάβολος, μέ ἐκεῖνα κατενίκησεν αὐτὸν ὁ Χριστός. Αἱ οὐράνιοι ἀγγελικαὶ Δυνάμεις ἀγάλλονται διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Ἀμάρτησε ὁ Ἀδάμ καὶ ἀπέθανε. Δὲν ἀμάρτησεν ὁ Χριστός καὶ ἀπέθανεν. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀδάμ πού ἀμάρτησε καὶ ἀπέθανε, θά δυνηθῇ διὰ τοῦ μὴ ἀμαρτήσαντος καὶ ἀποθανόντος Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ τὰ δεσμὰ»¹.

1. Ἰωάν. Χρυσόστομος "Ἔργα, ΕΠΕ, Τόμος 36, σελ. 70-82.

αυτά κατά τήν ἀναλογίαν της πίστεως καί της αρετής αυτών»³.

Ὁ ιερός Χρυσόστομος ερμηνεύοντας τήν Α' προς Κορινθίους ἐπιστολήν του Ἀποστόλου Παύλου χρησιμοποιοῦ τό παράδειγμα τοῦ σίτου πού σπείρεται εἰς τήν γήν καί διαλύεται. «*Οὕτω καί ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, σπείρεται ἐν φθορά, ἐγείρεται ἐν αφθαρσία' σπείρεται ἐν ατιμία, ἐγείρεται ἐν δόξῃ' σπείρεται ἐν ασθένεια, ἐγείρεται ἐν δυνάμει' σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν*» (Α' Κορ. ιε' 42-44).

Τό ὅτι λοιπόν ἀνίστανται μέν τά σώματα, τό ἀπέδειξε με τό παράδειγμα τοῦ σίτου, τό ὅτι δέν θά εἶναι της ἴδιας λαμπρότητος ὅλα, τό ἀποδεικνύει ἐδῶ. Διότι, ὅπως ἡ ἀπιστία εἰς τήν ἀνάστασιν κάμνει τους ἀθρώπους ἀμελεῖς, ἔτσι πάλιν τους κάμνει ράθυμους καί νωθρούς μέ τό νά νομίζουν ὅτι ὅλοι θά ἀξιωθῶν τά ἴδια. Δι' αὐτό διορθώνει καί τά δύο. Καί διέκρινε δύο τάξεις ἀθρώπων, τῶν δικαίων καί τῶν ἀμαρτωλῶν. Καί αὐτάς πάλι τάς διακρίνει εἰς πολλά μέρη, διὰ νά δείξη ὅτι οὔτε δίκαιοι καί ἀμαρτωλοί θά ἀξιωθῶν τά ἴδια, ἀλλ' οὔτε οἱ δίκαιοι μέ δικαίους ὅλοι θά δοξασθῶν τό ἴδιον, οὔτε οἱ ἀμαρτωλοί μέ τους ἀμαρτωλούς θά κολασθῶν ἐξ ἴσου.

Καί ὁ ιερός Χρυσόστομος κάμνει μίαν διάκρισιν μεταξύ τῶν δικαίων καί ἀμαρτωλῶν μέ τους λόγους: «*σῶματα ἐπουράνια, καί σῶματα ἐπίγεια*» (Α' Κορ. ιε' 40). Καί υπαινίσσεται μέ τά ἐπίγεια μέν τους ἀμαρτωλούς, μέ τά ἐπουράνια δέ τους δικαίους. Καί μετά ἀνεβαίνει εἰς τόν οὐρανόν καί ερμηνεύει τόν στίχον 41: «*ἄλλη δόξα ἡλίου, καί ἄλλη σελήνης, καί ἄλλη δόξα*

Ποία ἡ διαφορά της ἀναστάσεως τῶν σωμάτων τῶν δικαίων καί τῶν ἀμαρτωλῶν

Κοινή θά εἶναι ἡ ἀνάστασις ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Θα ἀναστηθῶν καί τά σώματα τῶν ἀπίστων, διότι φυσικῶς μεταφέρουν τήν ἀμαρτίαν του Ἀδάμ καί ὄχι προαιρετικῶς. Επειδή δμως δέν ηθέλησαν νά πιστεύσουν εἰς τόν Χριστόν, διὰ τούτο τά σώματα αὐτῶν θά ἔχουν ἀσύγκριτον διαφοράν ἀπό τά ἀναστηθησόμενα σώματα τῶν ἐνάρετων ἀνθρώπων. «*Ἡ μέν ἀνάστασις κοινή πάντων, ἡ δε δόξα ὀνκετι κοινή, ἀλλ* οἱ μέν ἐν τιμῇ, οἱ δε ἐν ατιμία, καί οἱ μέν εἰς βασιλείαν, οἱ δε εἰς κόλασιν ἀναστήσονται*»².

Τήν διαφοράν αὐτήν τῶν ἀναστηθησομένων σωμάτων τήν περιγράφει πολύ καθαρά καί ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης: «*Τά σώματα τῶν ἀμαρτωλῶν θά εἶναι σκληρά, βαριά, ἀσχημα, ἀτιμα, μαύρα, σκοτεινά, ψυχρά καί χονδρά καί αὐτά τά ἀθλια ιδιώματα ἔχουν νά ἀυξάνουν ἡ νά ὀλιγοστεύουν εἰς αὐτά, κατά ἀναλογίαν της ἀπιστίας αὐτῶν καί κακίας*».

Τά δέ σώματα τῶν πιστῶν καί ὀρθοδόξων θά εἶναι: «*μαλακά, ἐλαφρά, ὠραῖα, ἐνδοξα, διαφανή, φωτεινά, θερμά καί πνευματικά. Καί αὐτά δλα τά μακαριστά ιδιώματα, ἔχουν νά ἀυξάνουν ἡ νά ὀλιγοστεύουν εἰς*

2. Ἰωάν. Χρυσόστομου Ἔργα, ΕΠΕ, Τόμος 19, σελ. 280.

3. Νικόδημου τοῦ Ἀγιορείτου, Πνευματικά Γυμνάσματα, σελ. 282.

αστέρων' αστήρ γάρ αστέρος διαφέρει εν δόξη». Όπως δηλαδή υπάρχει διαφορά εις τά επίγεια σώματα, έτσι και εις τά επουράνια μεταξύ ηλίου και σελήνης και αστέρων προς άλλους αστέρας .

Ποίον είναι τό συμπέρασμα από Όλα αυτά;

1. "Αν και όλοι οί δίκαιοι εισέρχονται εις τήν Βασιλείαν του Θεού, δέν θά άξιωθούν όλοι τά ίδια. Και εάν όλοι οί αμαρτωλοί εισέρχονται εις τήν γέενναν, δέν θά υποστούν όλοι τά ίδια. Ούτω και ή άνάστασις των νεκρών. Θά ύπάρχη τόσον μεγάλη διαφορά μεταξύ των άναστηθέντων σωμάτων. Τοϋτο εννόων ό Κύριος έλεγεν: «εν τη οικία τον Πατρός μου μοναί πολλοί εϊσιν» (Ίωάν. ιδ' 2).

2. Τό ίδιον σώμα τό όποιον ετάφη, τό ίδιον και άνίσταται, διότι ή άνάστασις αναφέρεται εις αυτό πού ετάφη. Ή μεν ουσία του σώματος παραμένει ή ίδια, ή δέ ώραιότης μεγαλύτερα. Απόδειξις είναι ό γυμνός κόκκος του σίτου.

3. Ή άνάστασις είναι προϋπόθεσις του βαπτίσματος, διότι τό βάπτισμα είναι σύμβολον της ταφής και της αναστάσεως. Τό βάπτισμα αποδεικνύει τήν άνάστασιν των σωμάτων.

4. Ή άνάστασις των σωμάτων είναι άξιοθαύμαστον γεγονός. Προκαλεί δέ εκστασιν και άπορίαν, διότι θά συμβούν τόσα θαυμαστά πράγματα πού υπερβαίνουν κάθε σκέψιν και νουν και μάλιστα γίνονται εις μίαν στιγμήν, δηλαδή ακαριαίως. Διά νά είναι αξιόπιστος ό λόγος του, ό Απόστολος Παύλος εμφανίζει τόν "Αγγελον, ό όποιος θά τό κάνη αυτό και λέγει:

4. Ίωάν. Χρυσοστόμου "Εργα, ΕΠΕ, Τόμος 18Α, σελ. 683.

«Και θά γίνη ή αλλαγή αυτή, δταν θά άκονοθή ή εσχάτη υπερφυσική σάλπιγγα, εις μίαν στιγμήν, δσον χρειάζεται κανέναν νά ανοιγοκλείση τό βλέφαρόν τον» (Κορ. ιε'52).

5. «Θά αλλάξωμεν, διότι πρέπει τό φθαρτόν αντό σώμα νά ένδνθή αφθαρσίαν και τό θνητόν αντό σώμα νά ένδνθή άθανασίαν» (Α' Κορ. ιε' 53).

Διά νά μή νομίση λοιπόν κανείς, επειδή ήκουσεν ότι σαρκ και αίμα δέν θά κληρονομήσουν τήν βασιλείαν του Θεού, ότι τά σώματα δέν άνίστανται, προσέθεσε ν και αυτό: «δει γάρ τό φθαρτόν τοϋτο ένδύσασθαι αφθαρσίαν και τό θνητόν τοϋτο ένδύσασθαι άθανασίαν».

Φθαρτόν δέ λέγει τό σώμα και θνητόν πάλι τό σώμα. Όστε τό σώμα και μετά τήν άνάστασιν παραμένει. Παραμένει, αλλά ενδύεται τήν αφθαρσίαν και τήν άθανασίαν. Τό σώμα αποβάλλει τήν θνητότητα και τήν φθοράν πού καταργούνται πλέον και έρχεται εις αυτό ή άθανασία και ή αφθαρσία.

6. Μή λοιπόν άμφιβάλης αδελφέ ότι τό σώμα σου θά ζή αιωνίως μαζί με τήν ψυχήν σου.

Όταν δέ ή φθαρτή αυτή φύσις μας ένδυθή τήν αφθαρσίαν και ή θνητή αύτη φύσις μας ένδυθή τήν άθανασίαν, τότε θά πραγματοποιηθή και ό λόγος του Προφήτου Ήσαΐου «κατεπόθη ό θάνατος εις νίκος. Πον σον, θάνατε, τό κεντρον; Πον σον, αδη, τό νίκος;» (Ήσαΐας κε' 8).

7. Βλέπετε πώς πανηγυρίζει ό Απόστολος Παύλος. Μέ μεγάλον ένθουσιασμόν, ενώ βλέπει τά μέλλοντα ωσαν νά έχουν γίνη, κραυγάζει τήν έπινίκιαν κραυγήν και καταπατή τόν θάνατον πού έχει καταργηθη και λέγει: «Ποϋ είναι, θάνατε, τό κεντρί σου; Πον είναι Άδη ή νίκη σου;» (Α' Κορ. ιε' 55).

Ὁ Χριστός δχι μόνον ἀφώπλισε τόν θάνατον καί τόν ἐνίκησεν, διά της αναστάσεως αὐτοῦ, ἀλλά καί τόν ἐξηφάνισε καί τόν κατέστησε ἀνύπαρκτον. *«Τό κεντρί τοῦ θανάτου εἶναι ἡ ἀμαρτία, ἡ δε δύναμις της ἀμαρτίας ὁ νόμος».*

Διότι εἴν τό νά ἀμαρτάνη ὁ ἄνθρωπος ἦτο αἴτιον τοῦ θανάτου, ὁ δε Χριστός ἀφοῦ ἦλθεν κατέλυσεν τήν ἀμαρτίαν καί μας ἀπήλλαξεν ἀπό αὐτήν διά τοῦ βαπτισματος καί μαζί μέ τήν ἀμαρτίαν κατέπαυσε καί τήν ἰσχύν τοῦ νόμου.

8. Ἄς εὐχαριστοῦμεν τόν Θεόν, πού μας δίδει τήν νίκην διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι μέ τό τρόπαιον της νίκης τό ὅποιον ἔστησεν, μας ἔκανε κοινωνούς εἰς τήν ἀπόλαυσιν των αἰωνίων ἀγαθών, ὄχι ἀπό ὑποχρέωσιν, ἀλλά μόνον ἀπό φιλανθρωπίαν. *«Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραίοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τῶν Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος υμῶν οὐκ ἐστί κενός ἐν Κυρίῳ» (Α' Κορ. ιε'58).*

Ἄς μή μένωμεν ἀδρανεῖς, ἀλλά ας ἐργαζώμεθα τό ἀγαθόν μέ περισσότερο ζήλον, γνωρίζοντες ὅτι ὁ κόπος αὐτός δέν εἶναι ἐν Κυρίῳ μάταιος.

9. Διότι εἴν γίνωμεν ράθυμοι οὔτε δίκαιος, οὔτε προφήτης, οὔτε ἀπόστολος μπορεῖ νά μας βοηθήσῃ ὅταν θά κρινώμεθα. Δέν ὑπάρχει κανεῖς νά μας βοηθήσῃ, ἀλλά ἀναγκαστικά θρηνοῦντες, ὀδυρόμενοι καί βασανιζόμενοι θά ὀδηγηθώμεν εἰς τό πυκνόν ἐκεῖνο σκότος καί εἰς τās τιμωρίας ἐκεῖνας πού δέν ἔχουν λύτρωσιν.

Ἐάν ὁμως ἀγωνισθώμεν μέ προσοχήν, τότε τά ἔργα μας θά συνηγορήσουν υπέρ ημῶν, θά ἀπέλθωμεν μέ θάρρος καί θά ἐπιτύχωμεν τά ἀγαθά πού ἀναμένουν αὐτοῦς πού ἀγαποῦν τόν Θεόν, τά ὅποια εἶθε νά ἐπιτύ-

χωμεν μέ τήν Χάριν καί φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ημῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, σὺν τῷ Πατρὶ καί τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νυν καί αἰεὶ καί εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

* * *

Τροπάριον τοῦ Κανόνος τοῦ Μ. Σαββάτου

«Νεοποιεῖς τοὺς γηγενεῖς ὁ πλαστοουργός χοϊκός χρηματίσας, καί σινδῶν καὶ τάφος ὑπεμφαίνουσι τό συνόν σοι, Ἀόγε, μυστήριον ὁ εὐσχήμων γάρ βουλευτῆς τήν τοῦ σέ φύσαντος βουλήν σχηματίζει ἐν σοὶ μεγαλοπρεπῶς καινοποιοῦντος με».

I

\

Ευχαριστία προς τόν Άναστάντα Ίησοῦν Χριστόν

Πώς νά εύχαριστήσωμεν καί πώς νά δοξολογήσωμεν τόν Άναστάντα Ίησοῦν Χριστόν, ό Όποιος δεν ηθέλησε νά είναι Αυτός μόνος αθάνατος καί μακάριος, αλλά ηθέλησε καί τά ιδικά μας σώματα νά αναστηθούν καί νά θριαμβεύσουν κατά τού θανάτου!

Είχε μεγάλο πόθον καί επιθυμίαν ό Άναστάς Κύριος νά ευρεθούμε κοντά Του εις τήν Βασιλείαν των ουρανών, μέ αθάνατα καί άφθαρτα σώματα καί νά λάμπουν καί τά ιδικά μας σώματα από τήν δόξαν πού θά λαμβάνουν από τήν ιδικήν Του άπερίγραπτον δόξαν. Διά τούτο λέγει ό Άπόστολος Παύλος: «Πρέπει νά πιστεύωμεν, διτι καί ό Θεός εκείνους πού απέθαναν ενωμένοι διά της Πίστεως μέ τόν Ίησοῦν, θά τους φέρη ένδόξως εις τήν αιωνίαν ζωήν μαζί μέ Αυτόν» (Α' Θεσ. δ' 14).

Δεν εἶναι δυνατόν νά εύχαριστήσωμεν, ως αρμόζει, τόν γλυκύτετον ημών Νυμφίον καί Δεσπότην, ούτε νά κατανοήσωμεν πλήρως τήν δόξα πού θά απολαμβάνουν καί τά ιδικά μας σώματα, διά μέσου τού θανάτου καί της αναστάσεως αυτού.

Πώς είναι δυνατόν νά κατανοήσωμεν, διτι, όταν τό σώμα μας επιτυχή της αναστάσεως της ζωής κατά τήν

κοινήν ανάστασιν θά εχη μεγάλην αναλογίαν καί ομοιότητα προς τό ίδικόν του δεδοξασμένον σώμα; «Καί έκπορεύσονται οί τά αγαθά ποιήσαντες εις ανάστασιν ζωής, οί δέ τά φαύλα πράξαντες εις ανάστασιν κρίσεως» (Ίωάν. ε' 29).

Αυτό όμως μας τό βεβαιώνει ό ούρανοφάντωρ Άπόστολος Παύλος λέγοντας: «μετασηματίσει τό σώμα της ταπεινώσεως ημών εις τό γενέσθαι αυτό σύμμορφον τω σώματι της δόξης αυτού κατά τήν ένέργειαν τού δύνασθαι αυτόν καί ύποτάξαι αύτω τά πάντα» (Φιλιπ. γ' 21).

Αυτός ό Κύριος καί Σωτήρ μας θά δώση νέαν ενδοξον μορφήν εις τό σώμα της μικρότητος καί ταπεινότητος μας, πού εἶναι τώρα φθαρτόν καί υπόκειται εις πόνους καί ασθενείας. Θά μεταμόρφωση αυτό, ώστε νά γίνη όμοιον προς τό δοξασμένον σώμα Του καί νά απαίτηση τήν αυτήν ενδοξον καί άφθαρτον μορφήν προς αυτό. Τήν μεταμόρφωσιν δέ αυτήν θά τήν κάμη διά της πανίσχυρου ενεργείας Του, διά της οποίας δύναται καί νά ύποτάξη τά πάντα εις τόν εαυτόν Του.

Μας τό υπόσχεται αυτό καί ό ίδιος ό Κύριος, καθώς είναι γ ραμμένο ν: «Τότε οί δίκαιοι εκλαμψουσιν ως ό ήλιος εν τη βασιλεία του Πατρός αυτών. Ό έχων ώτα άκούειν άκουέτω» (Ματθ. ιγ' 43). Είναι δυνατόν νά άμφιβάλη κανείς εις τόν λόγον τού Χριστού; Όχι βέβαια! αλλά πρέπει νά προετοιμάζω μέθα αναλόγως διά τήν δόξαν αυτήν.

Ό Άναστάς Κύριος, ό ήλιος της δικαιοσύνης, θά σκορπά τάς άκτίστους ακτίνας τού άένανου θείου φωτός καί θά αντιφεγγίζουν καί τά ιδικά μας αναστηθέντα άφθαρτα σώματα, ωςάν άλλοι ήλιοι. Τό φως της Αγίας Τριάδος θά καταυγάξη όλους τους δικαίους, οί

όποιοι θά απολαμβάνουν την θείαν μακαριότητα εις αιώνας αιώνων.

Ὡ ασύγκριτα χαρίσματα πού μας δωρίζει ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς Χριστός! Ὡ θαυμαστά, ακατανόητα καί θεοπρεπή χαρίσματα πού δίδει εις αὐτό τό ταπεινόν καί χωματένιο σῶμα μας! Καί εις ὅλα αὐτά αἰτία εἶναι ἡ Ζωηφόρος Ἀνάστασις του Χριστοῦ μας.

Πῶς λοιπόν δι' ὅλα αὐτά νά ευχάριστοσωμεν τόν Ἀναστάντα Τησοῦν Χριστόν; Τί υπερβολή αγάπης εἶναι αὐτή ὅπου ηθέλησε διὰ τοῦ πάθους του Σταυροῦ καί της Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, νά χάριση εις τό σῶμα μας τόσον μεγάλην δόξαν καί τιμήν!

Καί τί εἶναι τό σῶμα μας; γη καί σποδός' ενα σκεύος γεμάτο δυσωδία καί ακαθαρσία. Καί μόνον αὐτό; Εἶναι ὄργανο πού, επειδή πολλές φορές δέν ἐπροσέξαμε, ἐπράξαμε μέ αὐτό τίς κακές ορέξεις μας καί τά αμαρτωλά μας θελήματα.

Αὐτήν τήν ὑπερβολήν της αγάπης τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἔδειξε διὰ τήν ἀνάστασιν καί τήν δόξαν τοῦ ἰδικού μας σώματος δέν μπορούμε νά τήν ἐξαγοράσωμεν μέ οποιαδήποτε μαρτύρια καί θλίψεις καί αν ὑπομείνωμεν. Τούτο δέ κάνει τόν Ἀπόστολον Παῦλον νά ἀναφωνή: *«Λογίζομαι γάρ διτι οὐκ ἄξια τά παθήματα τον νυν καιρού προς τήν μέλλονσαν δόξαν ἀποκαλνψθῆναι εις ἡμάς»* (Ρωμ. η' 18).

Αὐτή ἡ μεγάλη ἐλπίδα τῆς αναστάσεως καί της δόξης τῆς αιωνίου ζωῆς μας δίδει τήν δύναμιν νά περιφρονούμε καί νά καταφρονούμε κάθε πειρασμόν καί κάθε δοκιμασίαν διὰ νά δοξασθοῦν τά σῶματα μας κατὰ τήν μέλλουσαν κρίσιν.

Ὅσον περισσότερο καθαρίσωμεν τό σῶμα μας ἀπό τά σαρκικά πάθη μέ τήν μετάνοιαν, τόσον ἐνδοξότερον καί λαμπρότερον καί ὠραιότερον θά εὔρεθῆ κα-

τά τήν κοινήν ἀνάστασιν. Θά ἀστράφη μαζί μέ τήν ψυχὴν καί θά ἀκτινοβολή τήν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού εἶναι δυνατόν νά χωρέση μέσα του.

Κάθε θλίψις καί ταλαιπωρία καί ἀδικία καί στενοχώρια πού υπομένουμε τώρα διὰ τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅλα αὐτά θά ἀποτελοῦν τά στολίδια τοῦ ἀφθαρτου σώματος μας. Οἱ πληγές καί ὅλα τά παθήματα πού ὑπέμειναν οἱ Μάρτυρες διὰ τόν Χριστόν, θά εἶναι δι' αὐτούς ἡ μεγαλύτερα δόξα καί ὁ ὠραιότερος καλλωπισμός αὐτῶν.

Κάθε ὅμως αμαρτία πού διαπράττομε μέ τό σῶμα μας θά ἐμφανισθῆ ἐπάνω στον χιτῶνα τῆς ψυχῆς μας καί αὐτό θά ἀποτελή τήν μεγαλύτερα αισχύνη τῆς ψυχῆς μας.

Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστός ὑπέμεινε τόσα βάσανα ἐπάνω εις τόν Σταυρόν, πῶς εἶναι δυνατόν ἐμεῖς νά περάσωμεν τήν ζωὴν μας χωρίς θλίψεις καί δοκιμασίες; *«οὐχί ταντα ἔδει παθεῖν τόν Χριστόν καί εἰσελθεῖν εις τήν δόξαν αὐτοῦ;»* (Λουκ. κδ' 26).

Μία θαυμασίαν σκηνήν περιγράφει ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος εις τήν Ἀποκάλυψιν. Εἶδε τόν Ἅγιον Θεόν, καθημένον ἐπὶ τοῦ θρόνου. Τριγύρω ἀπό τόν θρόνον τοῦ Θεοῦ ἐστέκοντο οἱ Ἄγγελοι, καθῶς καί οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι καί τά τέσσαρα ζῶα. Μετά εἶδε ὁ Ἰωάννης νά εἰσέρχεται πλήθος λαοῦ ἀπό κάθε ἔθνος, οἱ ὅποιοι ἐφορούσαν λευκά ενδύματα καί ἐκρατοῦσαν εἰς τὰς χεῖρας των φοίνικας, σύμβολα τῆς νίκης των κατὰ τῆς αμαρτίας.

Ὁ Ἰωάννης ἐρώτησεν ἕναν ἀπό τους πρεσβυτέρους: Ποῖοι εἶναι αὐτοί πού φοροῦν λευκά ενδύματα καί ἀπό πού ἦλθον; Καί μοῦ εἶπεν' Αὐτοί εἶναι οἱ πιστοί καί οἱ μάρτυρες, πού ἐρχονται ἀπό τήν θλίψιν τήν μεγάλην, ἡ ὁποία εκπροσωπεῖ ὅλους τους διωγ-

μούς και τὰς θλίψεις, μέχρι της δευτέρας Παρουσίας του Χριστού.

Καί ὄλοι αυτοί μέ μιὰ φωνή ἔλεγαν: Ἡ σωτηρία ἡμῶν, πού ἀποτελοῦμεν τὴν ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν, οφείλεται ὄχι εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ εἰς τόν Θεόν μας, πού κάθηται ἐπάνω εἰς τόν θρόνον καί εἰς τὴν ἀπολυτρωτικὴν θυσίαν τοῦ Ἄρνιου. Δηλαδή ὄλοι αυτοί οἱ "Ἄγιοι ἐπλυναν τὰ ἐνδύματα των καί τὰ ἐλεύκαναν μέ τό αἷμα τοῦ Ἄρνιου. Μέ ἄλλα λόγια ἡ ἀγιότης των καί ἡ καθαρότης των προέρχεται ἀπό τὴν Σταυρικὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ (Ἄποκ. ζ' 9-14).

Ἄλλοίμονο εἰς τὴν ψυχὴν ἢ ὁποία δὲν θά προφθάσῃ ἀπό τόν κόσμον αὐτόν νά ἐκδυθῇ τό σκοτεινόν ἐνδύμα τῆς ἀμαρτίας ὅπου ἐφόρεσε καί νά ἐνδυθῇ τὰ φωτεινά ἐνδύματα των ἀρετῶν. Κατὰ τὴν κοινὴ ἀνάστασιν ἢ ψυχὴ θά φέρῃ ἐπάνω εἰς τό σῶμα τῆς τους τύπους καί τὰ σχήματα ὄλων των ἀμαρτιῶν αὐτῆς. Ἐννοεῖται ὅτι θά εἶναι τυπωμένα μέ βαφὴν ἀνεξίτηλον εἰς τόν χιτῶνα τῆς ψυχῆς τὰ ἀμαρτήματα τὰ ὅποια δὲν ἐπρόφθασε ἢ δὲν ἠθέλησε ὁ ἄνθρωπος νά ἐξομολογηθῇ.

Ὅποιοι ἀπό τὴν παροῦσαν ζωὴν δὲν ἀξιωθῇ νά ἀναστηθῇ, αὐτὸς δὲν θά δοξασθῇ κατὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ θά κολασθῇ καί μέ τό σῶμα καί μέ τὴν ψυχὴν. «*Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος Θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν*» (Ἄποκ. κ' 6).

Ἡ πρώτη ἀνάστασις εἶναι τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἐνεργεῖ ἢ Χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Ἡ Χάρις ἐρχεται ὅταν ὁ ἄνθρωπος καθαρῶς ἀπό τὰ σαρκικά καί ψυχικά πάθη. Αὐτὴ εἶναι ἢ πρώτη ἀνάστασις.

Ἡ δευτέρα ἀνάστασις εἶναι τοῦ σώματος, ἢ ὁποία θά γίνῃ κατὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν.

Αἰτία ἐπομένως τοῦ πρώτου καί τοῦ δευτέρου θανάτου, δηλαδή τοῦ πρόσκαιρου καί τοῦ παντοτεινοῦ θανάτου εἶναι ἢ ἀμαρτία.

Ἡ ἀληθινὴ ζωὴ εἶναι ἢ ἀρετὴ, δηλαδή ἢ ἐνωσις μέ τόν Θεόν, ἢ ὁποία ἀρχίζει ἀπό τὴν παροῦσαν ζωὴν καί θά συνεχίζεται εἰς αἰῶνας αἰῶνων εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Ουρανῶν.

Πὼς θά πραγματοποιήσωμεν αὐτὴν τὴν μεγάλην ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως;

"Ὅταν μισοῦμε καί ἀποστρεφόμεθα τόν παλαιόν ἄνθρωπον. «*Μισοῦντες τόν ἀπό τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα*» (Ιούδα 23). Ὅταν ἐτοιμαζόμεθα μέ ἕνα τέτοιον λογισμόν καί μέ αὐτὴ τὴν ἐλπίδα νά καθαρῶμεν τὰς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος ἀπό κάθε μολυσμόν. «*Πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει εαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστὶ*» (Α' Ἰωάν. γ' 3).

Δόξα τῷ ἀπέριω ἑλέει Σου Παντοδύναμε καί Πανάγαθε Κύριε. Ἀμήν.

Ἡ ἐμοὶ ἀδυναμία ταῦτα ἐσημείωσε.

μ.μ.

Ἡ υπόστασις του ανθρώπου μετά θάνατον δεν καταργείται

Ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν δημιουργίαν του αποτελεί μία ιδιαίτερα προσωπικότητα, ἡ οποία δεν καταργείται με τόν θάνατον. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός λέγει διτι ἡ ἔνωσις τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος γίνεται ἀπό τήν ἀρχήν τῆς πλάσεως. «*Ἔχει πλασθή συγχρόνως τό σώμα καί ἡ ψυχή*»⁵. Αὕτη ἡ υπόστασις τοῦ ἀνθρώπου δεν διασπάται οὔτε καί με τόν θάνατον. Ἔστω καί ἀν χωρίζεται ἡ ψυχή ἀπό τό σώμα μέ τόν θάνατον, ἐν τούτοις ἡ υπόστασις παραμένει ἡ ἰδία.

Κάθε ἄνθρωπος αποτελεί μιᾶ μοναδικήν καί ἀνεπανάληπτον προσωπικότητα. Αὕτη ἡ ιδιαίτερα ἀτομικότης, αὐτό τό ἰδιαίτερον πρόσωπον οὐδέποτε παύει νά ὑπάρχη. Διά τούτο ὁ Κύριος εἰς τήν παραβολήν τοῦ Πλουσίου καί τοῦ Λαζάρου λέγει διτι ὁ Πλούσιος εἶδε τόν Λάζαρον εἰς τους κόλπους τοῦ Ἀβραάμ καί Ὀχι ἀπλῶς τήν ψυχήν τοῦ Λαζάρου.

Ὁ σκοπός τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως εἶναι νά ὀδηγηθῆ ὁ ἔκπεσών ἄνθρωπος εἰς τήν κληρονομίαν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Διά τοῦτο κηρύττεται ἀπό ὅλους τους Πατέρας, διτι ὁ σκοπός τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι ἡ θέωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

5. Ἰωάν. Δαμασκηνού Ἔργα, ΕΠΕ, Τόμος 1, σελ. 211.

Ὅταν ἁπλῶς λέγωμεν θέωσιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, δεχόμεθα μέν, διτι οἱ δίκαιοι γίνονται κοινωνοί τῆς Θείας φύσεως, πάντοτε ἁπλῶς ὑπό τήν προϋπόθεσιν, ὅτι ἡ ἀνθρωπινή φύσις δεν ἐκμηδενίζεται, ἀλλά κατὰ τά πεπερασμένα μέτρα αὐτῆς μετέχει τῆς Θείας δόξης τοῦ ἀπροσίτου Θεοῦ.

Μέ ἄλλα λόγια ἡ ἀτομικότης κάθε ἀνθρώπου διατηρεῖται, ἐξυψώνεται διά τῆς ἀναστάσεως καί προσεγγίζει πρὸς τήν Θεῖαν δόξαν, παραμένει ἁπλῶς πεπερασμένη.

Καί ἁπλῶς αὐτά ἐξαρτῶνται ἀπό τήν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τό δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, προσέλαβε τήν ἀνθρωπίνην φύσιν καί ἠνώθη μετ' αὐτῆς εἰς ἓνα Πρόσωπον καί εἰς μιᾶν υπόστασιν. Καί αἱ δύο φύσεις παρέμειναν ἀσύμφυρτοι. Καί ἡ σάρκα θεωθεῖσα δέν ἔχασε τήν οἰκειάν αὐτῆς φύσιν. Αὐτός εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, τέλειος Θεός καί τέλειος ἄνθρωπος. Ἐπάνω εἰς τό δόγμα τῶν δύο φύσεων καί τῆς μιᾶς υποστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἐγέναν ἁπλῶς οἱ ἀγῶνες μέ τους μονοφυσίτας.

Οἱ δίκαιοι, χάριτι καί δχι οὐσία μετέχουν τῆς Θείας δόξης καί κοινωνίας, ἀλλά δέν παύει ἕκαστος νά διατηρῆ τήν ἰδίαν αὐτοῦ προσωπικότητα. Ἐδῶ ἁπλῶς κρύπτεται τό μεγαλεῖον καί ἡ ἀπειρος Θεῖα σοφία καί φιλανθρωπία.

Ὁ Λόγος ὡς ἀπειρος Θεός εἶναι «*φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον*» (Α' Τιμ. στ' 16), καί οὐδεὶς δύναται νά προσέγγιση πρὸς τήν Θεῖαν Αὐτοῦ λαμπρότητα, ἁπλῶς πρὸς τήν Θεῖαν αὐτοῦ ἀνθρωπίνην φύσιν ἐνούμεθα ἁπλῶς οἱ σεσωσμένοι Χριστιανοί, συναποτελοῦντες τό σώμα αὐτοῦ «*τό πλήρωμα τοῦ τά πάντα ἐν πασι πληρουμένου*» (Ἐφ. α' 23). Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστός εἶναι ἡ Κεφαλή

της Εκκλησίας και εμείς τά μέλη, τότε τό σώμα γίνεται τέλειον, δταν όλοι είμεθα ενωμένοι με τόν Χριστόν. Ἡ Εκκλησία είναι τό σώμα Του, τό συμπλήρωμα τοῦ Χριστοῦ ως ἄνθρωπου.

Εἶναι αρκετά αυτά έως ἐδώ διά νά μας αποδείξουν ότι ό ἐνανθρωπήσας Θεός Λόγος είναι ή αιτία πού ό ἄνθρωπος διατηρεῖ την προσωπικότητα αὐτοῦ καί μετά θάνατον. Αυτό θά γίνη περισσότερο κατανοητόν από τήν διδασκαλίαν τών Ἁγίων Πατέρων.

Αυτήν τήν ἀδιάλυτον ὑπόστασιν της ψυχῆς καί τοῦ σώματος μας περιγράφει ό Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τόν ἐπιτάφιον λόγον προς Καισάριον τόν ἀδελφόν του: *«περιμένω τήν φωνήν τοῦ Ἀρχαγγέλου, τήν ἐσχάτην σάλπιγγα, τόν μετασχηματισμόν τοῦ οὐρανοῦ, τήν μεταβολήν της γης, τήν ἀπελευθέρωσιν τών στοιχείων, τήν ἀνανεωσιν τοῦ κόσμου. Τότε θά ἀντικρυσω τόν ἴδιον τόν Καισάριον, χωρίς νά ἀποθνήσκῃ πιά, χωρίς νά τόν πηγαίνωμεν εἰς τόν τάφον, χωρίς νά τόν πενθοῦμε, χωρίς νά τόν ληπούμεθα. Θά εἶναι λαμπρός, ἐνδοξος, υψηλός...»*⁶.

Τήν ἀποψιν Οἱ ό χωρισμός της ψυχῆς από τοῦ σώματος δέν καταργεῖ τήν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου, δέχεται καί ό ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης. Εἰς τόν διάλογον με την ἀδελφήν του Μακρινά χρησιμοποιεῖ δύο ωραιότατα παραδείγματα καί μέ μιά ἀπίθανη παραστατικότητα ἀποδεικνύει ότι ή ψυχή πάντοτε ἀναγνωρίζει τό ἴδικόν της σώμα, όπως δταν ήτο συνηθισμένον μετά τοῦ ὅλου σώματος καί μετά τήν διάλυσιν αὐτοῦ.

Χρησιμοποιεῖ ένα παράδειγμα από τήν ζωγραφικήν. Ὁ ζωγράφος διά νά ζωγραφίση ένα ἀντικείμενον

6. Γρηγορίου Θεολόγου "Ἔργα, ΕΠΕ, Τόμος 6, σελ. 412.

ἀναμειγνύει τά διάφορα χρώματα μεταξύ τους, ἀλλά καί μπορεί νά διακρίνη τήν ἀνάμειξιν πού ἔκανε.

Χρησιμοποιεῖ καί δεύτερον παράδειγμα από τήν κεραμικήν τέχνην καί ἀποδεικνύει πάλι, ότι ή ψυχή δέν δυσκολεύεται νά διακρίνη τό ἴδικόν της σώμα, όταν αὐτό εὐρίσκεται ἀνακατεμένο μέ ἄλλα ξένα στοιχεία.

Τά διάφορα κεραμικά ἀντικείμενα πλάθονται από τόν ἴδιο πηλό. Ὁ κεραμεύς κατασκευάζει διάφορα ἀντικείμενα τά όποια δέν ἔχουν τό ἴδιον σχήμα, ούτε τήν ἴδιαν χρησιμότητα. Ἄλλο εἶναι πιθάρι, ἄλλο ἀμφορεύς, ἄλλο πινάκιον ή κάτι ἄλλο. Ὅλα αυτά τά ἀντικείμενα ἔχουν τήν ἰδιομορφίαν τους καί τά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, ἀπό τά όποῖα ἀναγνωρίζονται ἀπό τους κατόχους τους.

"Ἄν πάλι συντριβούν καί ἀνακατευθοῦν καί πάλιν ἀναγνωρίζονται, ποιο τμήμα ἀνήκει εἰς τόν ἀμφορέα, ή εἰς τό πιθάρι, ή εἰς τό ποτήριον. Καί εἴν τέλος τά συντριβέντα ἀντικείμενα ἀναμειχθούν μέ τόν ἀκατέργαστον πηλόν, τότε ή διάγνωσις τών κατειργασμένων γίνεται βεβαιότερα ἀπό τόν κάτοχον⁷.

Ἀπό τά ἀνωτέρω κατανοοῦμε πολύ καθαρά, ότι ό θάνατος, δηλαδή ό χωρισμός της ψυχῆς ἀπό τό σώμα, δέν καταργεῖ τήν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος παραμένει ό ἴδιος.

Ὁ χωρισμός τῆς ψυχῆς ἀπό τοῦ σώματος εἶναι προσωρινός καί διαρκεῖ ὅσον καιρόν θά εὐρίσκωνται εἰς αὐτό πού ὀνομάζομε, μέση κατάσταση τών ψυχών. Κατά τήν Δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ θά γίνη ή ἐνωσις ψυχῆς καί σώματος. Θά ἀναστηθούμε μέ νέον ἀφθαρτον σώμα, όπως μας διδάσκη ό Ἀπόστολος

7. Γρηγορίου Νύσσης "Ἔργα, ΕΠΕ, Τόμος 1, σελ. 285 καί 289.

Παῦλος. Ὁ Κύριος «*θά μετασηματιση τό σώμα της ταπεινώσεως ημών εις τό γενέσθαι αυτό σύμορφον τῷ σώματι της δόξης αυτού*» (Φιλιπ. γ' 21).

Καί ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος με πολλήν σαφήνειαν δηλώνει τό ἀδιάλυτον της ἀνθρωπινῆς φύσεως: «*Κατά την Ἀνάστασιν ὅλα τά μέλη ἀνασταίνονται καί οὔτε μία τρίχα δέν χάνεται, ὅπως ἔχει γραφή. "Καί οντε τρίχα ἀπό την κεφαλὴν σας δέν θά χαθῆ"* (Λουκ. κα', 18). *Καί ὅλα γίνονται φωτειδῆ, ὅλα βυθίζονται εις τό φως καί εις την φωτιά καί μεταβάλλονται, καί ὄχι, ὅπως λένει μερικοί, Ὅτι διαλύεται καί γίνεται φωτιά καί δέν ὑπάρχει ἡ φύσις τους. Διότι ὁ Πέτρος εἶναι ὁ Πέτρος καί ὁ Παῦλος ὁ Παῦλος καί ὁ Φίλιππος ὁ Φίλιππος. Ὁ καθένας παραμένει εἰς την ἰδικήν τον φύσιν καί ὑπόστασιν, γεμάτος ἀπό τό "Ἅγιον Πνεῦμα» .*

Τό παρόν τεῦχος ἐκδόθηκε εἰς μνήμην του δούλου τοῦ Θεοῦ **Πέτρου** δαπάναις του τέκνου του Γεωργίου. Εὐχεσθε υπέρ αὐτοῦ.

Τους ἀναγινώσκοντας καί προετοιμαζόμενους δια τήν ἐκδημίαν αὐτῶν ἐκ του παρόντος κόσμου, νά ἀξίωση της «*Ἀναστάσεως ζωῆς*» (Ἰωάν. ε' 29).